

การถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
(ศพก.) ปี ๒๕๖๓
อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา

จัดทำโดย

กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยา

กรมส่งเสริมการเกษตร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา

นาย เกตชัย มานะ

วันเดือนปี 20 กุมภาพันธ์ 2518

เบอร์โทรศัพท์ 09-1809-8039

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 6 บ้านหลายทุ่ง ตำบลเชียงม่วน จังหวัดพะเยา

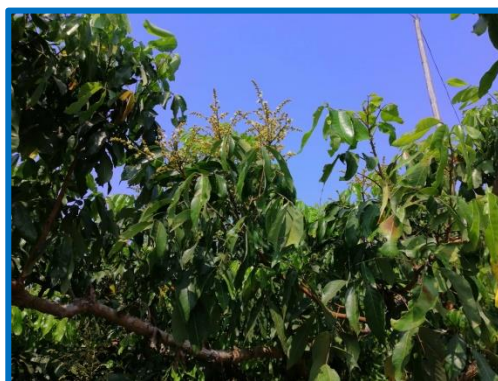
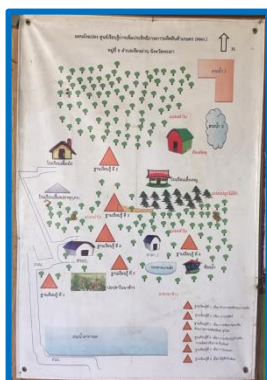
การศึกษา ปริญญาตรี สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สถานภาพ สมรสกับนางกัลยาณี มานะ มีบุตรสาว 1 คนและบุตรชาย 1 คน

เกษตรกรต้นแบบ ด้านการผลิตลำไยคุณภาพ

ก่อนที่จะมีแนวคิดการทำเกษตรแบบผสมผสาน นายเกตชัย มานะ ประกอบอาชีพพนักงานมูลนิธิโครงการหลวง ให้ความสำคัญในการประกอบอาชีพการเกษตร และพัฒนาบ้านเกิด และเป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรในพื้นที่ซึ่งพบปัญหาและอุปสรรคหลายอย่างเช่น ดินขาดความอุดมสมบูรณ์เนื่องจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวซ้ำๆ กันโดยไม่มีการปรับปรุงดิน และการใช้สารเคมีจำนวนมาก ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูง และส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายอ่อนแอลง รายได้ไม่พอกับรายจ่ายภายในครอบครัว จากปัญหามากมายที่ได้กล่าวมานั้น นายเกตชัย มานะ เกิดความคิดที่จะปรับเปลี่ยน และพัฒนาอาชีพการเกษตร เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และลดต้นทุนการผลิตจึงศึกษาหาความรู้ต่างๆ ด้านการเกษตร เช่น การเข้าร่วมศึกษาดูงานจากหน่วยงานของภาครัฐด้านการเกษตร คือ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน และอีกหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หลังจากที่ได้ศึกษาดูงานแล้วได้นำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ให้กับสภาพพื้นที่ โดยทำการเกษตรแบบผสมผสาน ยึดหลักการทำการเกษตรแบบพอเพียงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และผลิตพืชปลอดสารพิษ

แนวคิดการรวมกลุ่ม ศพก. คู่เครือข่าย

จุดเริ่มต้นของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอเชียงม่วน เริ่มต้นจาก การรวมกลุ่มเพื่อผลิตลำไยคุณภาพสร้างมาตรฐานการผลิต และต่อตรงกับพ่อค้า โดยมีการควบคุมคุณภาพการผลิต และดำเนินงานผ่านตัวอย่างของเกษตรกรในพื้นที่ ลองผิดลองถูกเพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพผลผลิต ควบคู่กับการลดต้นทุนการผลิตอย่างครบวงจร ทั้งได้รับการสนับสนุนจากทางหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคี ที่ร่วมสนับสนุนทั้งด้านความรู้ ปัจจัยการผลิต และการพัฒนาฐานเรียนรู้ให้พร้อมกับการเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

แรงจูงใจของการทำเกษตรปลอดภัย

เนื่องด้วยมีความรู้ด้านเทคนิคและการควบคุมการผลิต จากการเป็นพนักงานโครงการหลวง มากกว่า 18 ปี ในการพัฒนาการผลิตพืชผักปลอดภัยให้แก่มูลนิธิโครงการหลวง โดยตลอดระยะเวลาดังกล่าวได้คำนึงถึงครอบครัวที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามวิถีท้องถิ่น จึงตัดสินใจลาออกเพื่อกลับมาต่อยอดอาชีพเกษตรกรรมของครอบครัว โดยปรับใช้เทคนิคและวิธีการของมูลนิธิโครงการหลวงประยุกต์ร่วมกับความเหมาะสมของพื้นที่ โดยเริ่มจากการลดใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช โดยทดลองในพื้นที่บางส่วนเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นผล เพื่อให้ครอบครัวยอมรับและปฏิบัติตาม ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงผลข้างเคียงที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพในระยะยาว

วิธีการดำเนินการทำเกษตรปลอดภัย

ระบบกระบวนการคิดและการผลิต มีการวางแผนเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ แต่สามารถปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานได้ในบางช่วงของการผลิต ให้สอดคล้องกับการใช้ชีวิตและการดำเนินงานของ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรระดับอำเภอ ทั้งนี้เหตุผลจากการวางแผนได้รับอิทธิพลจากการ ทำงานจากมูลนิธิโครงการหลวงบางส่วน ทั้งนี้ได้นำเสนอประเด็นการกระจายความเสี่ยงของอาชีพเกษตรกรรม โดยค่อยๆ ก้าวทีละอย่างมั่นคง ดำเนินกิจกรรมแต่ละจุดอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่ลงทุนอย่างใดอย่างหนึ่งมากเกินไป ความสามารถของตัวเอง

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

การรู้จักตัวเอง โดยการประเมินศักยภาพของตนเองเพื่อให้พบกับความสมดุลในการดำเนินชีวิต ร่วมด้วยกับการดำเนินชีวิตและอาชีพไปในทิศทางเดียวกัน โดยค่อยๆ ก้าวละก้าว ประเมินความสำเร็จ กระจายความเสี่ยง ร่วมทั้งมุ่งเน้นแก้ไขปัญหที่สำคัญก่อนการดำเนินกิจกรรมการเกษตร อาทิเช่น เรื่องของน้ำ ที่ใช้ในกระบวนการผลิต รวมถึงการจดบันทึกต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบ และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาต่อไป รวมถึงการหมุนเวียนวัสดุทางการเกษตรและกิจการของครอบครัวเพื่อไม่ให้กลายเป็นของเหลือที่ไม่มีประโยชน์ ที่สำคัญคือต้องรู้จักจริงในทุกเรื่องก่อนที่จะดำเนินการและแนะนำเกษตรกรที่เข้ามา โดยอาศัยประสบการณ์จากมูลนิธิโครงการหลวง ด้านไม้ผล ในการพัฒนาด้านการผลิตลำไยคุณภาพ มุ่งเน้นการตัดแต่งกิ่ง ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ทั้งยังยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ที่จะสนับสนุนให้อาชีพประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นไป นอกจากนี้ยังได้รับโอกาสที่ดีจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เข้ามาร่วมสนับสนุนและร่วมแก้ไขข้อบกพร่อง ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ปัญหา อุปสรรค และการแก้ไข

ส่วนของปัญหาที่พบในการดำเนินงาน ยกตัวอย่างเช่น การดำเนินงานตามแผนการผลิต ที่จะต้องสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม การจัดการในพื้นที่สวนที่ยังไม่สมบูรณ์ ต้องมีการปรับเปลี่ยนแผน และพัฒนาระบบการจัดการในพื้นที่ให้สมบูรณ์ โดยพบว่าในช่วงแรกของการกลับมาสานต่ออาชีพของครอบครัว พบว่า ไม่เป็น

ที่ยอมรับในระดับที่พึงพอใจ จึงต้องทำให้เห็นภาพที่ชัดเจน โดยการแบ่งพื้นที่เพื่อทดลองให้ครอบครัวเห็นภาพที่ชัดเจนถึงการปรับเปลี่ยนและการทำกิจกรรมตามระบบการผลิตพืชเพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิต

ประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินกิจกรรม

ความมุ่งมั่นในการสานต่ออาชีพของครอบครัว ได้ค้นพบถึงความสำเร็จไม่เพียงเพราะความสำเร็จด้านรายได้ ที่ได้หมุนเวียนจากกิจกรรมทางการเกษตรที่มีอยู่อย่างหลากหลายหมุนเวียนกันไปแล้วแต่ช่วงการให้ผลผลิต แต่ยังสามารถในด้านของการดำเนินชีวิต ความยั่งยืนของบ้านปลายชีวิต ความสุขทางใจ ซึ่งไม่สามารถวัดออกมาได้ในรูปแบบของปริมาณ เพราะเมื่อคำว่า ความสุข ไม่ได้วัดกันด้วยปริมาณของรายได้ แต่หากแสดงออกมาจากคำว่า ครอบครัว

การขยายผลสู่เกษตรกรในพื้นที่

ริเริ่มจากการทำให้คนในครอบครัวยอมรับ และนำไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ เพื่อพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้ได้ประสิทธิภาพมากที่สุด นำไปสู่การกระจายความรู้สู่เกษตรกรแปลงข้างเคียงจากการเข้ามาสอบถาม ในทุกกิจกรรมที่พัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การผลิตไม้ผลคุณภาพ (ลำไย), การเลี้ยงสุกร และไก่ไข่, การลดต้นทุนการผลิต (ฮอร์โมนไข่, น้ำหมัก) เป็นต้น ทั้งนี้รวมถึงการพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็น ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ของอำเภอเชียงม่วน ตั้งแต่ ปี 2559 จนถึงปัจจุบัน

ระยะ/เดือน	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม
ระยะพักต้น/แต่งกิ่ง	พักต้นแต่งกิ่ง											
ระยะบำรุงต้นให้ปุ๋ยทางดินและทางใบ		ปุ๋ยคอก/ปุ๋ย 46-0-0, 15-15-15 และ 0-52-34										
ระยะราดสาร(เมื่อใบเขียวเข้มและใบมัน)				โพแทสเซียมคลอไรด์ 1 กก./ต้น								
ระยะออกดอก						ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ						
ระยะติดผล								แคลเซียม+โบรอน (ขี้เถ้าเนียว)				
ระยะเก็บเกี่ยว												งนน้ำก่อนเก็บ 1 เดือน

ปฏิทินการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู ศพก. อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดพะเยา

ภาคผนวก

สถานที่ถอดบทเรียน

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา

ทีมงานถอดบทเรียน

1. นางสาวชัชานา จันทรป่า หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์ สำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยา
2. นางสาวแสงทอง นามปิง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ สำนักงานเกษตรอำเภอดอกคำใต้
3. นางสาวกัลยาณี สมงาม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยา
4. นางสาวธัญญา สุขโสม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยา
5. นายอภิชัย หมู่ก้อน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรอำเภอเชียงคำ
6. นางสาวชมพูนุช ชุมภูปฏิ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรอำเภอเชียงม่วน
7. นายฤชชากร ขุนอ้อย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองพะเยา
8. นายสิริภัทร บุญปั้น นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรอำเภอปง
9. นางสาวธรินทร์ญา เทวภูชม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรอำเภอภูซาง
10. นางสาววรากร ราชคม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรอำเภอแม่ใจ

ผู้รับการถอดบทเรียน

นายเกตชัย มานะ เกษตรกร ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา